

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 6, NO 12, STIP, 2021

ГОД. VI, БР. 12
ШТИП, 2021

VOL. VI, NO 12
STIP, 2021

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 6, Бр. 12
Штип, 2021

Vol. 6, No 12
Stip, 2021

PALMK, VOL 6, NO 12, STIP, 2021
DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM21612>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moskow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. факс 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

13 ПРЕДГОВОР

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Ranko Mladenoski, Editor in Chief of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

17 Наташа Стојановска-Илиевска

СОГЛЕДУВАЊА ЗА ЕДНА ПОДГРУПА ОД ПЕРИФРАСТИЧНИ ПРЕДИКАТИ СО *ДАВА* ВО КОИ Е ПРИСУТНО МЕТАФОРИЧКОТО ПРОШИРУВАЊЕ ЗА МЕЃУЧОВЕЧКА КОМУНИКАЦИЈА

Natasha Stojanovska-Ilievska

OBSERVATIONS ON A SUBGROUP OF LIGHT VERB CONSTRUCTIONS WITH *DAVA* IN WHICH THE METAPHORICAL EXTENSION OF INTERPERSONAL COMMUNICATION IS PRESENT

27 Катерина Видова

ПРЕВОД НА АНГЛИСКИТЕ НАСЛОВИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК СО АКЦЕНТ НА УПОТРЕБАТА НА МАРКЕРИТЕ НА КАТЕГОРИЈАТА ОПРЕДЕЛЕНОСТ

Katerina Vidova

TRANSLATION OF THE ENGLISH TITLES INTO MACEDONIAN WITH AN EMPHASIS ON THE USE OF THE MARKERS OF DEFINITENESS

37 Ana Koceva, Dafina Kostadinova

A COMPARATIVE ANALYSIS ON APOLOGY SPEECH ACTS IN AMERICAN ENGLISH AND MACEDONIAN

47 Sándor Czeglédi

HOW “MODERN” IS THE MODERN PLAIN ENGLISH MOVEMENT? – AN OVERVIEW OF RELEVANT LEGISLATIVE AND EXECUTIVE POLICY INITIATIVES IN THE UNITED STATES FROM THE 19TH CENTURY

61 Antony Hoyte-West

EU MULTILINGUALISM AND THE LANGUAGES OF THE EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES: AN EXPLORATORY OVERVIEW

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

75 Луси Караниколова-Чочоровска

ФЕНОМЕНОТ НА ЖИВОТНИТЕ ФАЗИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ

Lusi Karanikolova-Chochorovska

THE PHENOMENON OF LIFE PHASES IN THE POETRY OF BLAZE KONESKI

- 89 Славчо Ковилоски**
БЛАЖЕ КОНЕСКИ КАКО СЛИКАР
Slavcho Koviloski
BLAZHE KONESKI AS A PAINTER
- 97 Anastasija Gjurčinova**
BLAŽE KONESKI E DANTE ALIGHIERI – OMAGGIO AI POETI E ALLA POESIA
Anastasija Gjurčinova
BLAŽE KONESKI AND DANTE ALIGHIERI – A HOMAGE TO THE POETS AND THEIR POETRY
- 107 Ана Витанова-Рингачева**
ДВЕ ГОДИШНИНИ – ДВА СТОЖЕРНИ ВЕКА (КОН ДВАТА ГОЛЕМИ МАКЕДОНСКИ ЛУБИЛЕИ – 95 ГОДИНИ ОД СМРТТА НА КРСТЕ ПЕТКОВ МИСИРКОВ И 100 ГОДИНИ ОД РАЃАЊЕТО НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ)
Ana Vitanova-Ringaceva
TWO ANNIVERSARIES – TWO PIVOTS’ CENTURIES (THE TWO GREAT MACEDONIAN ANNIVERSARIES - 95 YEARS SINCE THE DEATH OF KRSTE PETKOV MISIRKOV AND 100 YEARS SINCE THE BIRTH OF BLAZE KONESKI)
- 117 Ивана Котева, Махмут Челик**
АНАЛИЗА НА ПЕШТАТА „ТЕШКОТО“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ
Ivana Koteva, Mahmut Celik
ANALYSIS OF THE POETRY “THE DIFFICULT” BY BLAZE KONESKI
- 125 Славица Урумова-Марковска**
ПРОЧКА ВО СЕМЕЈСТВОТО НА ТРАЈЧЕ (ЗБОР-ДВА ЗА РАСКАЗОТ „ПРОЧКА“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ)
Slavica Urumova-Markovska
THE FORGIVENESS HOLIDAY IN TRAJCHE’S FAMILY (A FEW WORDS ABOUT THE SHORT STORY “FORGIVENESS” BY BLAZHE KONESKI)
- 137 Milica Aleksić**
FLORAL-FAUNAL MOTIFS IN SVETOZAR ČOROVIĆ’S *LOVE STORIES*
- 149 Марија Леонтиќ**
ОПШТ ПРЕГЛЕД НА СОВРЕМЕНАТА ТУРСКА ПОЕЗИЈА
Marija Leontik
AN OVERVIEW OF CONTEMPORARY TURKISH POETRY
- 165 Туљај Чако**
ПОЕЗИЈАТА ЗА ДЕЦА НА ХАЦИ ОМЕР ЛУТФИ
Tülay Çako
THE POETRY FOR THE CHILDREN OF HACI ÖMER LÜTFI
- 177 Sanja Kobilj Čuić**
IL CORPO MATERNO NELL’*AMORE MOLESTO* DI ELENA FERRANTE
Sanja Kobilj Čuić
THE MATERNAL BODY IN *L’AMORE MOLESTO* BY ELENA FERRANTE

КУЛТУРА / CULTURE

- 187** **Екатерина Намичева, Петар Намичев**
ПРОСТОРНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ТРАДИЦИОНАЛНАТА СЕЛСКА КУЌА
ВО СКОПСКИОТ РЕГИОН ОД 19 ВЕК
Ekaterina Namicheva, Petar Namichev
SPATIAL CHARACTERISTICS OF THE TRADITIONAL VILLAGE HOUSE IN
SKOPJE REGION OF THE 19TH CENTURY

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 203** **Марија Гркова**
БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО НАСТАВАТА ПО ПРЕДМЕТОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
Marija Grkova
BLAZE KONESKI IN REGARDS OF THE EDUCATION CURRICULUM ON THE
SUBJECT OF MACEDONIAN LANGUAGE

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 215** **Бојана Самарџиева**
ОСВРТ КОН ПОСЛЕДНАТА ПОЕТСКА ЗБИРКА, „ЦРН ОВЕН“, ОД БЛАЖЕ
КОНЕСКИ
Bojana Samardzieva
REVIEW OF THE LAST POETRY COLLECTION, „BLACK ARIES“ BY BLAZE
KONESKI

ДОДАТОК / APPENDIX

- 221** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
- 223** CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕВОД НА АНГЛИСКИТЕ НАСЛОВИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК СО АКЦЕНТ НА УПОТРЕБАТА НА МАРКЕРИТЕ НА КАТЕГОРИЈАТА ОПРЕДЕЛЕНОСТ

Катерина Видова

Меѓународен славјански универзитет „Г. Р. Державин“, Св. Николе
vidovakaterina44@gmail.com

Апстракт: Целта на трудот е да даде преглед на англиските наслови на литературни дела, театарски претстави и филмови и нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик, со осврт на употребата или изоставањето на маркерите на категоријата определеност. Истражувањето е спроведено на корпус од англиски наслови ексцерпирани од каталози за филмска и театарска уметност и наслови на литературни дела и нивниот превод на македонски јазик, при што фокус е начинот на кој е искажана категоријата определеност. Анализирајќи го корпусот на наслови се согледуваат сличности и разлики во однос на употребата, односно неупотребата на маркерите за означување на категоријата определеност.

Клучни зборови: *наслов, превод, ИГ, маркери, определеност.*

1. Вовед

Предмет на трудот е да даде приказ на англиските наслови и нивните македонски еквиваленти во однос на изразувањето на категоријата на определеност. Мотивот за спроведување на истражувањето произлегува од фактот дека насловите на филмовите, на театарските претстави и литературните дела се први на удар на вниманието на публиката и во зависност од насловот и неговата атрактивност, приемчивост и јасност, тие предизвикуваат интерес кај читателите и гледачите. Истражувањето е спроведено на 100 наслови од различни жанрови: литературни дела, наслови на театарски претстави и наслови на филмови. Целта на истражувањето е да се проверат следните претпоставки:

1. Англиските наслови со членувани ИГ може да се преведат со наслови со членувани ИГ;
2. Англиските наслови со ИГ со падежна наставка 's за искажување присвојност, наречена саксонски генитив, може да се преведат со членувани ИГ;

3. Англиските наслови со ИГ со присвојна придавка и именка може да се преведат со членувани ИГ;
4. Англиските наслови со членувани ИГ може да се преведат со нечленувани ИГ.

2. Општи согледувања за насловите и преводот

Како што споменавме претходно, од привлечноста, импресивноста, јасноста и ефектноста зависи дали насловот на одредено дело ќе го привлече вниманието на публиката. Насловите како посебен јазичен дискурс биле предмет на проучување на многу лингвисти и особено кога станува збор за нивната важност и нивната информативна функција (Crystal, 2003; Cotter, 2010, стр. 26; Halliday, 1985, стр. 372). Во македонската лингвистика за насловите свои ставови дале повеќе лингвисти. Тополињска (1973, стр. 80) како генерички ги толкува фразите-наслови на литературните и стручните дела: *Разбој, Лозје, Историја на македонскиот јазик* и сл. Според Минова-Ѓуркова (2000, стр. 136), насловите се даваат на уметнички дела и објекти и потребно е да биде присутна намерата насловот да биде сврзан со карактерот на делото или установата: *Литературен збор, Турист* и сл. Главна цел на насловите е да пренесат идеја со што помалку зборови и од тие причини јазикот што се сретнува кај насловите е познат како блок-јазик (*block language*) кој според Мард (Mardh, 1980, стр. 12) е дефиниран како тип на лингвистички исказ што се среќава во телеграмите, насловите на книгите, дневниците, рекламите, рецептите, речниците, каталозите, постерите, етикетите и во насловите од дневниот печат. Кристал (Crystal, 2003, стр. 216) вели дека помалите реченици често се сретнуваат кај одредени типови на пишан јазик, како во соопштенија, наслови, етикети, реклами, поднаслови, веб-страници и сл., каде што пораката е презентирана како „блок“. Ставот на Јанушева (2019, стр. 61) е дека функцијата на насловите е да заштедат простор и од тие причини кај голем број од нив најчесто информацијата се кондензира со употреба на неколку кратки зборови во релативно ограничен простор. Од причини што насловите претставуваат кратки реченици, односно кратки текстови кои преку кондензација треба да дадат максимална информација на ограничен простор, тие не ретко отстапуваат од јазичните норми на даден јазик. Според согледувањата на Прашкова (Praškova, 2009), некои зборови од типот на членови и помошни глаголи може да бидат и честопати се испуштени при употребата на блок-јазикот. Авторите на делата треба во краток, ограничен простор да вметнат што повеќе кратки зборови и истовремено да ја доловат смислата што е претставена во делото. Квирк и соработниците (Quirk et al., 1985, стр. 892–900) ги истражуваат насловите во англискиот јазик и укажуваат на појавата на елипсата како нивна карактеристика. Кога станува збор за структурната елипса, најчесто се испуштаат сврзници и службени зборови. Бајбер и соработниците (Biber et al., 1999, стр. 441–443) кои, исто така, ги проучувале англиските наслови,

елипсата ја дефинираат како општа појава чија цел е да ја кондензира информацијата со помал број зборови.

При преведувањето на текстот и насловот е составен дел од преводот. Според Михајловски (2019, стр. 59), кога станува збор за превод на насловите на раскази, романи, филмови и други прозни и не само прозни творби со фабула и сиже, насловот се остава да биде преведен на крајот, односно по завршувањето на преводот на текстот, од кој ќе произлезе преводот на насловот. Арсова-Николиќ (1999, стр. 61) тврди дека при преведувањето информациите што се содржат во пораката изразена во изворниот јазик треба соодветно да се пренесат во јазикот цел. Познат е фактот дека помеѓу јазиците има разлика и тоа прво, по однос на јазичните системи, а второ, по културите што во нив се изразуваат. Арсова-Николиќ (1999, стр. 125) ја истакнува преводната еквиваленција како еден од клучните фактори при преведувањето. Катфорд (Catford, 1965, стр. 27) во делото *A Linguistic Theory of Translation* ги дал следните дефиниции за преводен еквивалент и формален кореспондент: „Преводен еквивалент е која било форма на јазикот цел (текст или дел од текстот) која е еквивалентна на одредена форма на изворниот јазик (текст или дел од текстот)... Формален кореспондент, пак, е која било категорија на јазикот цел (единица, класа, структура, елемент на структура итн.) за која може да се каже дека го зазема, колку што е можно поблиску, 'истото' место во јазикот цел“. Англискиот и македонскиот јазик се аналитички јазици кои имаат одредена типолошка сличност кога станува збор за употребата на членот во двата јазика. Оттаму, можеме да зборуваме за формална кореспонденција помеѓу членот во македонскиот и англискиот јазик.

3. Метод

Со цел да се утврдат сличностите и разликите на маркерите на категоријата определеност во англискиот и во македонскиот јазик, при истражувањето е направена анализа на корпус од ексцерпирани англиски наслови преведени на македонски јазик. Групирањето на ексцерпирани наслови е направено според формално-структурен критериум, односно според присуството на членот како експонент на категоријата определеност. Одбраните ексцерпирани примери се наведени во анализата и дискусијата. Според добиените резултати од истражувањето, анализираниот материјал е поделен во четири групи.

4. Анализа на ексцерпирани англиски наслови и нивните еквиваленти – дискусија и согледувања

4.1. Англиски наслови со членувани ИГ и македонски преводни еквиваленти наслови со членувани ИГ

Во првата група даден е приказ на англиски наслови со членувани

ИГ чиишто македонски преводни еквиваленти се, исто така, наслови со членувани ИГ. Според структурата, насловите се поделени во шест подгрупи:

1. Првата подгрупа содржи наслови што се составени од ИГ составени од именка преведена со именка:

- (1) The Pig – „Прасето“;
- (2) The Workshop – „Работилницата“;
- (3) The Truth – „Вистината“.

2. Втората подгрупа се состои од наслови ИГ што се состојат од две именки преведени со придавка и именка:

- (4) The Pearl Sister – „Бисерната сестра“;
- (5) The Human Body – „Човековото тело“;
- (6) The Love Letter – „Љубовното писмо“.

3. Третата подгрупа се состои од наслови ИГ составени од две именки преведени со именка и предлошка фраза:

- (7) The Marsh Girl – „Девојката од мочуриштето“;
- (8) The Sister Moon – „Сестрата на месечината“;
- (9) The Sun Sister – „Сестрата на сонцето“.

4. Четвртата подгрупа содржи наслови ИГ составени од именка и придавка чии преводи еквиваленти се именка и придавка:

- (10) The Black Balloon – „Црниот балон“;
- (11) The White Tiger – „Белиот тигар“;
- (12) The Red Room – „Црвената соба“.

5. Петтата подгрупа содржи наслови ИГ составени од ИГ со именка и предлошка фраза, преведени со именка и предлошка фраза:

- (13) The Bustard of Istanbul – „Копилето од Истанбул“;
- (14) A Tale for the Time Being – „Приказна за суштината на времето“;
- (15) Kafka on the Shore – „Кафка на брегот“.

6. Шестата подгрупа содржи наслови кои претставуваат предлошки фрази чии преводни еквиваленти се преводни фрази:

(16) South of the Border, West of the Sun – „Јужно од границата, западно од сонцето“;

- (17) On the Map – „На мапата“;
- (18) Out of the Maze – „Излез од лавиринтот“

4.1.1. Согледувања за првата група

Оваа група претставува најбројна група од ексцерпираниот корпус и оттука следува дека е голем бројот на англиските наслови што содржат членувани ИГ кои се преведуваат на македонски јазик со членувани ИГ. Членот како формална карактеристика на категоријата определеност е присутен во насловите на делата од белетристиката како и кај насловите на филмовите. Со примерите се потврдува основната морфолошко-структурна разлика помеѓу двата јазици: во англискиот јазик одредениот член *the* е

дел од посебна група на зборови детерминатори (зборови кои се маркери на категоријата определеност) и секогаш се во препозитивна позиција, додека членот во македонскиот јазик е морфема која е секогаш постпозитивна. Заедничка функција на определениот член *the* и членската морфема *-om* е сигнализирање на граматичката категорија определеност.

4.2. Англиски наслови со ИГ со именка и падежна наставка ‘s и македонски преводни еквиваленти наслови со членувани ИГ

Втората група се состои од наслови ИГ со именка и присвојна наставка ‘s коишто во англискиот јазик ја исклучуваат употребата на определениот член *the*. Присвојната настава ‘s ја определува ИГ во англискиот јазик. Македонските преводни еквиваленти според преводот се поделени во две групи:

1. Првата подгрупа се состои од наслови во кои ИГ со именка, падежна наставка ‘s и именка се преведени со членувана ИГ со предлогот *на* и именка:

(19) *Barney’s Version* – „Верзијата на Барни“;

(20) *Rifkin’s Festival* – „Фестивалот на Рифкин“;

(21) *Babette’s Feast* – „Гозбата на Бабет“.

2. Втората подгрупа се состои од наслови во кои насловите со ИГ со падежна наставка ‘s и именка се преведени со ИГ составена од посесивна придавка (ПП) и именка:

(22) *Pandora’s Box* – „Пандорината кутија“;

(23) *Jupiter’s Moon* – „Јупитеровата месечина“.

4.2.1. Согледувања за втората група

Втората група на ексцерпирани англиски наслови се состои од ИГ падежна наставка ‘s, со која е искажана релација на присвојност, додека, пак, македонските преводни еквиваленти содржат членувани ИГ. Според Swan (Свон, 2005, стр. 63), именките го губат членот кога се поставени во позиција зад присвојното ‘s, на пр: *the coat that belongs to John = John’s coat, the economic problems of America = America’s economic problems*. Како што споменаваме претходно, кај англиските наслови составени од ИГ со именка, падежна наставка ‘s и именка, присвојната наставка ‘s ја определува ИГ и ја блокира употребата на членот. Во македонските преводни еквиваленти со употребата на членот е искажана релација на присвојност и истовремено предлогот *на* ја наметнува употребата на членот. Во втората подгрупа на насловите во рамките на оваа група преводните еквиваленти се состојат од ИГ со членувана посесивна придавка и именка. Митковска (2005, стр. 76) зборува за можноста за изразување на посесивни релации од прототипен карактер со т.н. посесивна придавка која се јавува со суфиксот *-ов* (со подваријанта *-ев*) и *-ин*.

4.3. Англиски наслови со ИГ со присвојна придавка и именка и македонски преводни еквиваленти наслови со членувани ИГ

Во третата група даден е преглед на наслови со ИГ со присвојна придавка и именка чии преводни еквиваленти се наслови со ИГ со член. Според структурата на преводните еквиваленти, насловите се поделени во две подгрупи:

1. Во првата подгрупа се разгледувани наслови со преводни еквиваленти ИГ со присвојни заменски придавки и именки:

(24) *My Not So Perfect Life* – „Мојот (не) баш совршен живот“;

(25) *Your Life Begins When You Realize You Only Have One* – „Твојот втор живот почнува кога ќе сфатиш дека имаш само еден“;

(26) *Man and His Symbols* – „Човекот и неговите симболи“.

2. Во втората подгрупа се разгледани наслови со преводните еквиваленти кои содржат кратка форма за индиректен објект и членувана ИГ:

(27) *Who Moved My Cheese?* – „Кој ми го дрпа сирењето?“;

(28) *Where are My Shoes?* – „Каде ми се чевлите?“.

4.3.1. Согледувања за третата група

Анализирајќи ги ексцерпираните примери, потврдена е разликата помеѓу двата јазика, односно дека присвојните заменски придавки во македонскиот јазик може да бидат членувани, во споредба со англискиот јазик каде што присвојните придавки ја блокираат употребата на членот. На ова се надоврзува ставот на Арсова-Николиќ (1999, стр. 127) која ја истакнува разликата помеѓу двата јазика со тврдењето дека во англискиот и во македонскиот јазик има посесивни детерминатори како формални кореспонденти, но нивната дистрибуција е различна, односно во англискиот јазик тие се употребуваат со делови од човечкото тело и со делови од облеката, додека, пак, во македонскиот јазик во тие случаи се употребува именка маркирана со член.

4.4. Англиски наслови со членувани ИГ и македонски преводни еквиваленти наслови со нечленувани ИГ

Во четвртата група е даден преглед на наслови со членувани ИГ чии македонски преводни еквиваленти се наслови со ИГ кои не се членувани. Според структурата, насловите се поделени во четири подгрупи:

1. Наслови што се состојат од две именки, кои се преведени со ИГ составени од придавка и именка:

(29) *The Midnight Rose* – „Полноќна роза“;

(30) *The Night Swim* – „Нокно пливање“;

(31) *The Angel Tree* – „Ангелско дрво“.

2. Наслови со две именки преведени со ИГ со именка и предлошка фраза:

(32) *The Kite Runner* – „Ловец на змејови“;

(33) *The Piano Teacher* – „Учителка по пијано“.

3. Наслов со ИГ придавка и именка преведен со ИГ со именка и придавка:

(34) *The Satanic Verses* – „Сатански стихови“.

4. Наслов со ИГ составена од именка и предлошка фраза:

(35) *The Cricket on the Hearth* – „Штурец на огниште“.

5. Наслови со ИГ со една именка со преводни еквиваленти ИГ со именка:

(36) *The Apparition* – „Привидение“;

(37) *The Dreamers* – „Сонувачи“;

(38) *The Hours* – „Часови“.

4.4.1. Согледувања за четвртата група

Насловите од оваа група содржат членувани ИГ, додека, пак, нивните македонски преводни еквиваленти се ИГ без член. Во англиските наслови со ИГ составена од две именки, како во примерот *The Midnight Rose*, првата именка ја модификува втората и ја наметнува употребата на членот *the* кој ја определува ИГ. Кај насловите што се состојат од ИГ со две именки како насловот (32) *The Kite Runner*, во превод *Ловец на змејови*, односно со ИГ со именка и предлошка фраза, членот е изоставен. Насловите со членувани ИГ кои во составот имаат само една именка (*The Apparition*, *The Dreamers*, *The Hours*, *The Pianist*) се преведуваат со ИГ без член (*Привидение*, *Сонувачи*, *Часови*). Со овие примери констатираме дека во англискиот и македонскиот јазик различно се обележуваат исказите со ИГ со генерична референција во изолација, т.е. во англискиот јазик тие се маркирани со член, додека во македонскиот јазик членот е изоставен. Насловот составен од ИГ со именка и предлошка фраза кој е маркиран со член (35) *The Cricket on the Hearth* е преведен со ИГ, исто така, со именка и предлошка фраза (*Штурец на огниште*) при што предлошката фраза го определува насловот, а членот во преводниот еквивалент е изоставен. Во насловот (34) *The Satanic Verses*, придавката *satanic* ја модификува именката *verses* и ја наметнува употребата на членот во насловот. Во преводниот еквивалент на ова литературно дело (*Сатански стихови*) членот е изоставен и насловот се состои од ИГ од придавка и именка. Неупотребата на членот се должи на претходно споменатото согледување дека кај насловите кои претставуваат изолирани фрази, во македонскиот јазик не се употребува член.

5. Заклучок

Анализирајќи ги насловите преведени на македонски јазик, ги согледуваме можностите што се јавуваат при преводот, односно англиските наслови со членувани ИГ може да се преведат со членувани ИГ. Англиските наслови со ИГ со генитивна падежна наставка ‘s и именка се преведуваат со ИГ со член. Англиските наслови со ИГ со присвојна придавка и именка се преведуваат со ИГ со член. Во англискиот јазик генитивната наставка ‘s и присвојните придавки се јавуваат како определувачи кои ја блокираат

употребата на определениот член *the*. Интересна е разликата помеѓу двата јазика, односно во англиските наслови кои претставуваат искази со ИГ со генерична референција во изолација се маркирани со член, додека во македонскиот јазик кај овој тип на искази членот е изоставен.

Користена литература

1. Biber, D., Johansson S., Leech, G., Conrad, S. and Finegan, E. (1999). *Longman grammar of spoken and written English*. London: Pearson Education Limited.
2. Catford, J.C. (1956). *A Linguistic Theory of Translation*. Oxford: Oxford University Press.
3. Cotter, C. (2010). *News talk: Investigating the language of journalism*. Cambridge: University Press.
4. Crystal, D. (2003). *A Dictionary of linguistics and phonetics* (5th) edition. Oxford: Oxford University Press.
5. Halliday, M. A. K. (1985). *An Introduction to Functional Grammar*. London: Edward Arnold.
6. Mardh, I. (1980). *On the Grammar of English Front Page Headlines*. Malmö: Gotab.
7. Prašková, E. (2009). *Grammar in newspaper headlines*. BA: thesis. Pardubice: University in Pardubice, Faculty of Arts and Philosophy. Available from: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/34683/PraskovaE_GrammarIn_PH_2009.pdf?sequence=1 [Accessed: July 8th, 2021].
8. Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G. and Svartvik, J. (1985). *A comprehensive grammar of the English Language*. London: Longman.
9. Swan, M. (2005). *Practical English Usage*. Oxford: Oxford: University Press.

* * *

1. Арсова-Николиќ, Л. (1999). *Преведување: теорија и практика*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
2. Јанушева, В. (2018). Синтакса на насловите во електронските медиуми во македонскиот стандарден јазик. *Journal of Contemporary Philology* (2) 1, 59-79 Available from: <https://doi.org/10.37834/JCP1910059j> [Accessed: March 20th, 2020].
3. Минова-Ѓуркова, Л. (2000). *Синтакса на македонскиот стандарден јазик*. Скопје: Магор.
4. Митковска, Л. (2005). *Изразувањето на посесивност на ниво на именската синтагма*. Докторска дисертација. Скопје: Филолошки Факултет „Блаже Конески“.
5. Михајловски, Д. (2019). *Преведување книжевност*. Скопје: Просветно дело.

6. Тополињска. С. (1973). *Граматика на именската фраза во македонскиот литературен јазик (род, број, посоченост)*. Скопје: МАНУ.

Katerina Vidova

International Slavic University “G. R. Derzhavin”, Sveti Nikole

Translation of the English Titles into Macedonian with an Emphasis on the Use of the Markers of Definiteness

Abstract: The aim of this paper is to give an outline of the English titles of literature works, theater plays and films and their Macedonian translation equivalents with an emphasis on the use, or the omission of the markers of definiteness. The research is conducted on a corpus of English titles excerpted from catalogues of film and theater art and titles of literature works and their translation into Macedonian. We are focused on the use of the markers for the grammatical category definiteness. Analyzing the corpus of excerpted titles, similarities and differences regarding the use, or the omission of the markers for expressing the definiteness have been perceived.

Keywords: *title; translation; NP; markers; definiteness.*

ГОД. VI
БР. 12

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VI
NO 12

